
A TÚRISTVÁNDI ROMA NÉVADÁS MOTIVÁCIÓINAK VIZSGÁLATA

1. A vizsgálat tárgya. – Vizsgálatom tárgya egy Magyarország északkeleti részében található kis falu roma lakosságának névadási motivációk szerinti szinkron vizsgálata. Arra voltam kíváncsi, vajon mi alapján választanak nevet újszülött gyermekeiknek az édesanyák, s ténylegesen az édesanyák választják-e ki a nevet születendő gyermeküknek. A fenti témáról született 2006-ban a szakdolgozatom (MINDÁK 2006), melynek főbb eredményeit e tanulmányban foglalom össze.

Tanulmányomban azt a szerkesztési elvet követem, hogy a vizsgálat tárgya, a hipotézisek kialakítása és a szakirodalom, valamint a kutatási módszer áttekintése után először a roma lakosságra nézve vizsgálom statisztikai módszerekkel az adatokat. Ezután, a nem roma lakosság előzetes vizsgálata és eredményei ismeretében (l. MINDÁK 2006) történik meg a két csoport összehasonlítása előre megadott, illetve a vizsgálat során relevánssá vált szempontok alapján.

Ehhez legelőször is azt szükséges tisztázni, hogy mely családokat tekintetem romának az adatgyűjtés során. KERTESI GÁBOR és KÉZDI GÁBOR „A cigány népesség Magyarországon” (1998) című munkájában romának tekintette mindazokat, „akiket a nem roma környezet annak (azaz a faluban elterjedt szóhasználatnál élve »cigánynak«) tartott”. Szokásos még a besorolást az alapján megtenni, hogy „roma az, aki önmagát annak tartja”, vagy egy harmadik kritérium szerint: „roma az, akit a kérdezőbiztos annak tart” (SZELÉNYI 2001). E kritériumok közül én elsősorban a környezet ítéletét tartottam szem előtt, ami minden esetben megegyezett a kérdezőbiztos – saját magam – véleményével.

2. Szakirodalmi áttekintés a roma személynévadásról. – A témához kapcsolódó szakirodalmat témám és alaphipotézisem felállítására után, még az elemzés előtt tekintetem át. Mind az utónévadásról, mind a romaságról igen sok anyag állt rendelkezésemre, a roma utónévadásról azonban csupán két tanulmányban (RIZSIK 1998, ROSTÁS-FARKAS-KARSAI 1990) és egy könyvben találtam érdemi megállapításokat. E források alapján kíséreltem meg körvonalazni a roma etnikum keresztnéadására és annak indítékaira vonatkozó ismereteket.

A Kisebbségi törvény és 2005-ös módosítása (Nektm.) értelmében a cigány etnikum tagjai Magyarországon honos népcsoportnak minősülnek. A törvény szerint a kisebbségekhez tartozók névadási jogai a következők:

„12. § (1) A kisebbséghez tartozó személynek joga van saját és gyermeke utónévének szabad megválasztásához, családi és utónévének anyanyelve szabályai szerinti anyakönyveztetéséhez és annak – jogszabályban meghatározott keretek között – hivatalos okmányokban való feltüntetéséhez. A nem latin írásmóddal történő bejegyzés esetén kötelező a fonetikus, latin betűs írásmód egyidejű alkalmazása is.

(2) Kérésre az anyakönyvezés és az egyéb személyi okmányok kiállítása – az (1) bekezdésben meghatározottak szerint – kétnyelvű is lehet.”

A roma etnikum utónév választását jogszabály tehát nem korlátozza. Bármely nevet viselhetnek, s mivel nem nemzetiség, nincs anyaországuk, a magyar nyelv szabályai szerint. Az Alkotmánybíróság 2001-es határozata szerint azonban a kisebbségeknek a kisebbségi törvényben megállapított szabad névválasztása nem jelent kötöttségektől mentességet. A szabad névválasztást nemzetiségi kereteik szem előtt tartásával lehet csak megengedni, vagyis a magyaron kívül csak nemzetiségüknek megfelelő utónevet választhatnak. Ennek betarthatósága érdekében az országos kisebbségi önkormányzatok 2004-ben elkészítették, majd a Belügyminisztériummal közösen nemzetiségi utónévkönyv formájában kiadták közösségeik utónévjegyzékét (NEKU).

A mátészalkaiak (Mátészalka Túristvánditól hozzávetőlegesen 35 km-re található) leggyakrabban a szülők, nagyszülők és keresztszülők, esetleg kedves emlékű távolabbi rokonok nevét adják a születendő gyerekeknek (RIZSIK 1998). Ezenkívül említendő még indokként a tetszés, a különleges, azelőtt nem ismert nevek divatja és a születésnapal azonos napra eső névnap is. Jelen vannak – különösen protestáns környezetben – a bibliikus ihletésű nevek is. Ezek Mátészalka roma lakosai között igen népszerűek, ám nem vallási indíttékból, csupán különleges hangzásuk és ritkaságuk miatt.

A szakirodalomban sok utalás történik a különleges, anyakönyvezett név mellett egy hétköznapi névre is, melyet inkább használnak. Amikor egy kisgyerek megszületik, cigány megkülönböztető nevet kap hivatalos, anyakönyvezett neve mellé. Ez a név természetesen később is adható. Az idők során egy részük el is maradhat, de végül ráragad mindenkire egy, amely aztán egész életén át végigkíséri. A ragadványnév társadalmi státusa megegyezik a hivatalos névével. Saját kutatásomban rákérdeztem az ilyen ragadványnevek létezésére is.

A roma etnikum Túristvándiban történő névadására azonban minden bizonnyal nem csupán etnikumhoz tartozásuk nyomja rá a bélyegét. Ugyanolyan befolyásoló értékkel bírhat a névadásukra a falusi, északkelet-magyarországi, illetve a nem roma környezet.

3. Alaphipotézis. – Roma embereket személyesen nem ismertem, ezért Túristvándiban lakó rokonaim véleményét is kikértem a témáról. A szakirodalomban a névátörökítés hagyománya állt az első helyen (a médiából választott nevek is növekvő tendenciát mutattak), ám az ismerősök és családtagok tapasztalatai szerint a tévésorozatok dominálnak. Én magam ez utóbbit tekintettem valószínűbbnek.

A témához kapcsolódó szakirodalomban való tájékozódásom után a következő állításokat vettem fontolóra alaphipotézisem felállításához:

1. A roma lakosság körében még mindig igen gyakori a szülők – és a felmenők, távolabbi rokonok – nevének továbbhagyományozása, azaz a névátörökítés.

2. Egyre nagyobb teret hódít magának a tömegkommunikáció; ennek hatására egyre elterjedtebbé válnak az úgynevezett „divatnevek”. (Ezek jelenthetnek egyszerűen idegen hangzású vagy tévésorozatbeli neveket éppúgy, mint közéleti személyiségek neveit stb.)

3. Gyakran nem a hagyományt követve kap nevet az újszülött, hanem mert a szülőknek egyszerűen „tetszik” a választott név hangzása, hangulata vagy az ezek kiváltotta asszociációk.

4. Sűrűn előfordul okként merül fel továbbá, hogy a gyerek „hozza magával a nevét”, azaz arra a névre keresztelik, amely napon született (RIZSIK 1998).

5. Gyakori a protestáns vidékeken a biblikus, általában ótestamentumi nevek preferálása. A túristvándi lakosság nagy százaléka valamilyen protestáns (többségében a református) felekezethez tartozik (KSH 2001).

6. A fiúknál fontos még az, hogy a szülők nekik sokkal konzervatívabban választanak nevet, míg a lányoknál sokkal inkább hajlanak az újításokra, divatkövetésre. E tendencia egyenes következménye a gyakori fiúnevek nagyobb megterheltsége.

4. A kutatási módszer. – Témámhoz a kérdőíves módszert találtam legmegfelelőbbnek. Kérdéseim kérdezési sorrendben (a bevezetesként feltett, és szülőkre vonatkozó néhány szociológiai változót követően) a következők voltak:

1. Mi alapján történt az utónevek kiválasztása (utónévkönyv, rokon neve, olvasmányélmény, filmélmény, vallási ok, egyéb)?
2. Ki adta a gyermek(ek) nevét?
3. Előre eldöntötték, megbeszéltek a születendő gyermek(ek) nevét?
4. Tudják a gyermek(ek) nevének jelentését?
5. Számított, hogy mennyire gyakori a választott név?
6. Figyelembe vették, hogy a vezeték- és az utónév jól összeeseng?
7. Van a hivatalos név mellett ragadványnév?

Figyelmet fordítottam a második utónév kérdéskörére is, mert elképzelhetőnek tartottam, hogy lesznek olyan esetek, amelyeknél akár a név továbbvitelét, akár a különlegességre törekvést burkoltabb formában a második utónév hordozhatja. Ilyen esetben ezeket az adatokat is jelzés értékűnek lehet tekinteni a motiváció szempontjából, bár természetesen nem lehet őket ugyanúgy kezelni, mint az első utóneveket.

Az utolsó pillanatig bizonytalan voltam abban, hogy rákérdezzek-e a romáknál gyakorinak tartott ragadvány- vagy csúfnévhasználatra. Tartottam tőle, hogy esetleg megsértődhetnek, nem pontosan értik meg, milyen névről is beszélek, illetve abban sem voltam biztos, hogy ténylegesen használnak-e ilyeneket. Rokonságom szerint azonban a faluban minden romának van ragadványneve. A szakirodalom szintén ezt támogató adatokat közölt.

A gyakorlatban a kérdőívek kérdezőbiztos általi, interjú módszerrel történő kitöltését választottam. A kérdezőbiztos minden esetben én voltam: pontról-pontra haladva végigkérdeztem tőlük a kérdéseket, megpróbálkozva egy kötetlenebb beszélgetés kialakításával. Annak, hogy ezt a módszert választottam, több oka is volt. Egy részről így személyes kapcsolatot tudtam kialakítani a válaszadókkal, és biztos lehettem abban, hogy az ívet valóban az illetékesek (azaz az esetek nagy részében az édesanyák) töltik ki, illetve, hogy így egy kérdés sem marad megválaszolatlanul. Másrészt így kiküszöbölhettem azt a hibát, amelyet az előre megadott lehetőségek közötti választás rejt magában (a névkiválasztás motivációjával kapcsolatban), azaz hogy kényszerválasztás történik, és nem a tényleges okot vagy okokat jelölik meg az adatközlők. Céloom nem a feldolgozhatóság megkönnyítése, hanem a valódi adatok összegyűjtése volt, ezért az előre megadott kategóriákat csak mintegy példaként soroltam fel az édesanyáknak, a válaszok szinte korlátlan lehetőségét hagyva számukra. A későbbiekben a feldolgozásnál sem az előre meghatározott, hanem a konkrét válaszok által relevánssá vált kategóriákat tartottam szem előtt. Harmadrészt tartottam attól, hogy lehetnek olyan adatközlők, akik nem tudnak olvasni, azonban őket sem szerettem volna e miatt kizárni a vizsgálatból, és nem szerettem volna sem őket, sem magamat kényelmetlen helyzetbe hozni. (Mint utóbb kiderült, ebbéli félelmem nem volt alaptalan.)

5. Az anyaggyűjtés. – Vizsgálati anyagomat Túrístvándiban, az ország északkeleti csücskében, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében fekvő, 772 lelket számláló faluban gyűjtöttem. A romák számára vonatkozóan különböző források különböző adatokat (és ezeket eltérő évekre vonatkoztatva) közölnek. A Központi Statisztikai Hivatal 2001-ben a falu 4,4%-át, az 1993. évi cigányvizsgálat adatai 18,9%-át, a Túrístvándi Polgármesteri Hivatal pedig 2003-ban 30%-át sorolja a vizsgált etnikumhoz. Ennek az eltérésnek az oka lehet az Adatvédelmi törvény rendelkezése, mely bizonyos „különleges adatokat”, így a nemzeti, etnikai hovatartozásra vonatkozókat is szigorú védelemben részesíti. Az ilyen jellegű kérdésekre tehát nem kötelező válaszolni a népszámlálások alkalmával. A KSH szerint a 2001-es népszámláláskor az adatközlőknek mindössze 5-6%-a nem adott érdemi választ e tekintetben. E kérdésben nem tudok állást foglalni, bár véleményem szerint a KSH adatai a fent említett okok miatt nem pontosak. Időbeli közelsége és a falu behatóbb ismerete miatt én a Polgármesteri Hivatal adataival dolgozom.

Nyelvi szempontból közelítve a kérdéshez az derül ki, hogy a faluban mind az anyanyelv, mind a használt nyelv szempontjából csupán 8 adatközlő jelölte meg a „hazai kisebbséghez tartozó” kategóriát (KSH 2001). Így elmondható, hogy a kisebbségi nyelvet használók aránya meglehetősen kicsi. Ezt támasztja alá az is, hogy minden általam meglátogatott adatközlő elsődleges nyelve a magyar volt. Ezt fontos leszögezni, mivel az adott közösség feltehetőleg az elsődlegesen használt nyelvből választ nevet. (Bár ez a motivációt tulajdonképpen nem befolyásolná.)

Gyűjtésem során összesen (roma és nem roma adatközlők együtt) negyvenkilenc családdal sikerült interjút készítenem, ez negyvenkilenc adatközlőt és 146 adatot jelent. Eredetileg nem volt koncepcióm arra nézve, hogy mely életkori kategóriát fogom vizsgálni, ezért minden arra vállalkozóval interjút készítettem. A tényleges adatok összegyűjtése után a névtani kutatásokban szokásos 20-25 éves, még a szinkronitás körébe tartozó intervallum alapján alakítottam ki a tényleges mintát, mely az 1978–2003 között született gyermekek közül került ki (HAJDÚ 2003: 414). Ez a viszonylag nagy időintervallum természetesen korántsem egységes, csupán lehetőségeim miatt veszem egy egységnek. Az ezen kívül eső adatközlőket (4) végérvényesen kizártam a vizsgálatból, további három esetben pedig (mivel itt voltak a kategóriámba beletartozó és bele nem tartozó gyerekek is) a továbbiakban csupán az érvényes adatokkal dolgoztam. Így a tényleges és végleges adatok a következők: 45 adatközlő és 134 adat (roma és nem roma összesen). A dolgozat hátralevő részében csak ezeket említem; a nem roma adatokat a két népcsoport közti különbségek feltérképezése végett tartom szükségesnek. A továbbiakban itt viszont csupán a roma nevek gyűjtéséről és ezek eredményeiről fogok beszélni.

Egy segítőt már hetekkel korábban felmérte, kik lennének hajlandók a segítségemre lenni. Az adatgyűjtést két részletben végeztem: az elsőt 2003-ban, a másodikat 2006-ban. Az időeltolódásnak célzatos oka nem volt, torzítást azonban – a vizsgálat jellegénél fogva – nem okozhat. A gyűjtés mindkét alkalommal 3-3 napig tartott. Személyesen, rokonom kíséretében látogattam el a családokhoz a bizalom könnyebb kialakítása miatt, az interjút azonban minden esetben egyedül végeztem. Azt nem emeltem ki, hogy a lakosságot etnikai szempontból két csoportra fogom osztani, hiszen a válaszok szempontjából nem lehet befolyásoló tényező, más részről pedig nem tudtam, hogy reagálnának erre.

Egy rövid bevezetőben elmondtam, hogy egy készülő iskolai dolgozat miatt néhány kérdést szeretnék föltenni arról, hogy miért éppen az adott nevet adták gyermekeiknek.

Mindezek után az íven található sorrendben elkezdtem feltenni kérdéseimet, nagyon figyelve arra, hogy egyszer se legyek sugalmazó, ne közvetítem véleményemet semmilyen formában sem, és ne lepődjek meg semmin. A romák esetében a második kérdésig már általában nem jutottam el, mivel ők olyan készségesek voltak, hogy maguktól elkezdtek mesélni a nevek kiválasztásának történetét. (Ez főleg azokra volt igaz, akik rokonok és felmenők neveit adták utódaiknak.) Általában kötetlen beszélgetés alakult így ki, hiszen ők egyaránt szívesen beszéltek arról, miért választották az adott nevet, hogy ennek ellenére hogyan hívják egymás közt a gyerekeket, illetve, hogy gyermekeik ki után vagy mely tulajdonságukról kapták „ragadványnevüket”. Gondot jelentett a családok esetében a gyermekek születési évének megjelölése: a 84 gyerekből mindössze 56-nak az édesanyja tudta megmondani, melyik évben született az adott kisfiú vagy kislány. Ez valószínűleg a gyermekek nagy számának volt köszönhető. (A későbbiekben emiatt nem tudom a gyermekek pontos születési évét figyelembe venni az adatok elemzésekor, ezért az anyák életkorával fogok dolgozni.) Szintén a kisebbségi válaszadóknál éreztem úgy, hogy a 6. és a 7. kérdésre adandó választ szinte senki nem fontolta meg, csak rutinszerűen mondtak rá (általában) igent. Ennek oka esetleg az lehetett, hogy valójában egyik szempont sem volt fontos a névválasztáskor, és mikor rákérdeztem, talán egyszerűbbnek tűnt beleegyezni. A pszichológiában ezt a jelenséget „egyetértési hajlandóság”-nak nevezik (CARVER–SCHEIER 2003: 61). Feltételezésem azon alapszik, hogy többen is – bár azt állították, természetesen figyelembe vették, mennyire gyakori a választott név –, nem tudták még azt sem megmondani, vajon az gyakori vagy ritka. Más részről, ha az illető rokon után adott nevet, természetes, hogy nem azt figyelte, vajon összezseng-e a vezeték- és az utónév. Ez a megjegyzés azonban csak feltételezéseken, illetve az én benyomásaimon alapszik. Mindeztől eltekintve minden adatközlő minden kérdésre kielégítő feleletet adott.

Az anyaggyűjtés során mindvégig törekedtem az Avtv. szerint személyes adatnak minősülő adatok és a személyiségi jogok védelmére, hangsúlyoztam, hogy a válaszadás nem kötelező, s az adatok (anonim) ismertetéséhez szóbeli beleegyezést mindenkitől kaptam.

6.1. A roma keresztnévadás mozgatórugói. – Legelőször azt vizsgálom, hogy a romáknál a két nem szempontjából lehet-e különbségeket felfedezni a névadás motivációi tekintetében, és ha igen, mi lehet ezen eltérés(ek) alapja. Minden adat (amennyiben külön nem történik rá utalás) az első utónevekre vonatkozik.

A roma utónevek (előfordulási-gyakorisági sorrendben; a zárójelesek második utónevek):

Rokonról: *István (3), József (3), Piroska (2), Róbert (2), Anna, Annabella, Ferenc, Gizella, Gyöngyi, Gyula, Hermína, Ildikó, Károly, Lajos, Mária, Ottó, Rózszi, Sándor, Sára, Sarolta, Zoltán, Zsigmond, Zsuzsanna, (Iréni), (József), (László).*

Filmről: *Angéla, Dániel, Katrin, Krisztofer, Roland, Vanessza, Vivien.*

Orvos adta: *Csilla, Mónika, Tünde.*

Orvosról: *András, István, Réka, Viktor.*

Naptárból: *Boglárka, Kamilla, Márk, Rihárd, Viktor, Vivien.*

Vallási ok: *Szilveszter, (Erzsébet), (József).*

Tetszett: *Alexa (2), Alexandra (2), Izabella (2), Krisztina (2), Zsanett (2), Adrienn, Alex, Amanda, Anita, Arnold, Bernadett, Dzsina, Edina, Félix, Fortuna, Hajnalka, Izolda, Jenifer, Klaudia, Krisztián, Rihárd, Roxána, Szabina, Tímea, (Alexandra), (Bianka), (Erzsébet), (Kinga).*

Egyéb: *Attila, Imre, Roxána, Tamás, Szebaszián, (Miklós), (Viktor).*

	Fiú		Lány		Összes	
Rokonról	18	48,6%	11	23,4%	29	34,5%
Filmről	3	8,1%	4	8,5%	7	8,3%
Orvos adta	0	0%	3	6,4%	3	3,6%
Orvosról	3	8,1%	1	2,1%	4	4,8%
Vallási ok	1	2,7%	0	0%	1	1,2%
Tetszett	5	13,5%	24	51%	29	34,5%
Egyéb	4	10,8%	0	0%	5	5,6%
Naptár	3	8,1%	4	8,5%	6	7,1%
Összesen	37	100%	47	100%	84	100%

1. táblázat: A névadás motivációi nemek szerint

A táblázatban nem a kérdőíven szereplő kategóriákat tüntettem föl, hanem a vizsgálat során relevánsnak bizonyuló és az „Egyéb” címszó alatt helyet kapó, számos adatközlő által preferált névadási indokokat, mivel az íven felsorolt kategóriák nem fedték a valódi indokokat. Senki nem adott nevet sem az Utónévkönyvből, sem olvasmányélmény alapján, s a vallási ok is csupán néhány családnál, és ott is főleg csupán a második nevek esetében (l. később) fordult elő. Mondtak azonban nem egy olyan indokot, amire én nem gondoltam, de mégis tendenciaszerűen jelentkeznek. Ilyen például egy-egy orvosról, szülről való elkeresztelés, vagy az, hogy a nevet egyenesen az orvos adja. Arról, hogy mi motiválta az orvost, legtöbbször nem kaptam felvilágosítást, ezért hagytam meg az „Orvos adta” kategóriát. Az „Egyéb” kategóriába a következő indokokat soroltam: egy dalról kapta a nevet (*Mónika*), a főnöke neve volt (*Tamás*), a *csillag*-hoz hasonló hangzás miatt (*Csilla*), a Mikulásról (*Miklós*), fiatalkori szeretőjéről kapta a nevet (*Attila*). Ezek a válaszok külön-külön elhanyagolható számban fordultak elő.

Egyértelmű eltérés figyelhető meg a leggyakoribb névadási indokok területén a két nem esetében: a fiúknál a rokon névadás a vezető motivációs ok, a lányoknál pedig a tetszés szerinti névadás áll az első helyen. Rokoni névadás kapcsán az alábbiak fordultak elő (a rokonsági fokot a gyermek szempontjából feltüntetve): anya neve, anya testvérének neve, nagymama neve, a nagymama testvérének a neve, dédnagymama neve, apa neve, apa nénjének a neve, nagybáty neve, unokatestvér neve, nagypapa neve.

Az apa nevét egy kivétellel minden esetben a legidősebb fiú vitte tovább. A legalább egyszer rokon után nevet választó családok esetében (tizennégy család a húsból) viszonylag sokszor, éppen tíznél történt ez meg. Mindössze ötször fordult elő viszont az édesanya nevének továbbvitele (ebből egyszer csak második névként), és nem feltétlenül a legidősebb lány esetében.

Igen érdekes, hogy a fiúk ilyen névadása több mint kétszerese a lányokénak, és jól észrevehetően érvényesül az a tendencia, hogy a fiúk gyakrabban viszik tovább a családban már hagyományosnak számító neveket, részint tiszteletből, részint hagyományból vagy megszokásból. Rokonról kapta nevét az összes fiú majdnem fele (49%-a), míg a lányoknál ez az arány 23%. Ez hipotézisemnek ellentmond, a szakirodalmi áttekintés eredményeit viszont alátámasztja. Rokoni ihletésű (azaz mintámban kizárólagosan rokon névadásban előforduló) nevek például a következők: *Piroska*, *Róbert*, *Anna*, *Ferenc*, *Gizella*, *Gyöngyi*, *Lajos* stb.

A feltevés másik részét tekintve a gyerekek várakozásaimhoz képest igen alacsony számban kaptak nevet filmből: a fiúk mindössze 8, a lányok 9, összesítve 8%-ban. E nevek arról árulkodnak, hogy a „Dallas” című szappanopera osztatlan sikert aratott: az egyik kislány, *Vanessa*, valamint egy kisfiú, *Krisztofer* is onnan kapta a nevét. Ezenkívül a „Micsoda nő” (*Vivien*), a „Becsületbeli ügy” (*Dániel*), valamint a „Szabó család” (*Angéla*) című rádiójáték ihlette még meg a szülőket (ez utóbbit sorozatos jellege miatt a szappanoperák előzményének tekintem, és ugyanabba a névadási motivációs kategóriába sorolom).

A fiúk esetében jól láthatóan semelyik másik kategória még csak meg sem közelíti a rokoni névadás jelentőségét. A filmről, az orvosról, illetve a naptárból adott nevek nagyjából ugyanúgy 8-8%-ot kaptak, nem szabad azonban elfelejteni, hogy ezek a százalékok nagyon kevés, csupán 3-3 esetet jelentenek. A naptárból való névválasztás a romák esetében lényegében az Utónévkönyvből való választással egyenértékű, mivel esetükben ez azt jelenti, hogy a névadók a nevet a naptár neveinek nézegetésével választották ki. A fiúknál jelentősebbnek mondható még a rangsorban a 2. helyet elfoglaló tetszés szerinti választás, mely így is csupán 14%-ot tesz ki.

A lányok esetében a rokoni névadás meg sem közelíti a tetszés szerintiét. Ezt követi a rokoni kategória 23, majd a filmes és a naptárból választott nevek kategóriája 9-9%-kal. Az orvosról történt elkeresztelés inkább a fiúk, míg az orvostól vagy a filmszereplők neveiből eredő és a naptárból történt választás egyértelműen a lányok névadóinak döntését befolyásolta jobban. A szülészorvosról való, inkább a fiúk körében elterjedt elnevezés (*András, István, Viktor*) érthetőnek tűnik, mivel az orvosok többsége általában férfi, ám ezt a másik oldalon (tehát ha a született gyermek lány) az orvosi névadással, névjavaslással kompenzálják (*Csilla, Mónika, Tünde*). A tetszés szerinti motivációs indok egyértelműen a lányok esetében jellemző inkább. A vallási ok az első utóneveket tekintve meglepően ritkán fordul elő mindkét nem esetében, mindössze egy kisfiút kereszteltek el *Szilveszter* pápa után a szülei. A fiúk konzervatívabb, a lányok újítóbbré névadási tendenciái szerint markánsabb különbséget lehetett várni a két nem között. Itt sem szabad azonban elfelejteni a valódi adatok igen csekély számát.

6.2. Az adatközlőket más **szociológiai változók** (gyermekük száma és az életkoruk) alapján is összehasonlítottam. Vagyoni helyzetüket nem sorolom ide, mert adatgyűjtésem közben az derült ki (ezt az édesanyák maguktól mondták el), hogy a vagyoni helyzet korántsem volt állandó az évek során. Így tehát fennállt volna annak a veszélye, hogy én a „jómódú” kategóriába sorolok valakit, míg esetleg tíz évvel ezelőtt még „igen szegény” volt, ám a gyermeknévadást tekintve engem az akkori állapot érdekelt volna. Visszatérve a ténylegesen is vizsgált tényezőkhöz: a következőkben a névadás és a gyermekek száma között esetlegesen fennálló kapcsolatot veszem szemügyre. Adatközlőimet három csoportra osztottam gyermekek száma alapján. Az első kategóriába kerültek az egy-két, a másodikba a három-öt, míg a harmadikba a hat-tízgyermekes családok. A csoportosítás nem teljesen releváns, hiszen a gyermekek száma vizsgálatom után is nőhet. Ha a gyermekek száma szerint hasonlítanám össze az adatokat, az eredmény szintén torzítana, mivel a sokgyerekesek eleve nagyobb elemszámát nem lehet a kevés gyerekesek kis elemszámával összevetni. Ennek kiküszöbölése érdekében nem az elemszám, hanem a „sok”, illetve a „kevés” gyerekek összes számához viszonyított százalékos adatok szerint hasonlítom össze a két kategóriát. A két kiemelt kategóriát (tehát a rokoni és a filmekből vett névadást) tekintve a következőkre lehetünk figyelmesek:

	1–2 gyerekesek		3–5 gyerekesek		6–10 gyerekesek	
Rokonról	2	18,2%	8	33,3%	19	38,8%
Filmről	3	27,3%	2	8,3%	2	4,1%
Orvos adta	0	0%	0	0%	3	6,1%
Orvosról	1	9%	0	0%	3	6,1%
Vallási ok	0	0%	1	4,2%	0	0%
Tetszett	4	36,4%	6	25%	19	38,8%
Naptár	0	0%	6	25%	0	0%
Egyéb	1	9%	1	4,2%	3	6,1%
Összesen	11	100%	24	100%	49	100%

2. táblázat: A névadás motivációi a családokban lévő gyermekek száma alapján

Az 1–2 gyermekesek 18, a 3–5 gyermekesek 33, míg a 6–10 gyermekesek közel 40%-a választott valamely rokon alapján nevet (tehát az arány nagyjából 1 : 2 : 2), míg a filmes kategóriában az arány éppen ellenkező, 7 : 2 : 1. Kiemelkedik még az adatok alapján a tetszés, és a 3-5 gyerekesek esetében a naptárból való választás, mely a többi családnál meg sem jelenik, náluk azonban 25%. A tetszés mindhárom esetben igen fontosnak mondható. Fel kell hívnom azonban a figyelmet arra, hogy a kevés gyermekes családok esetében összesen 11 adat áll rendelkezésemre. Ez kevés ahhoz, hogy messzemenő következtetéseket vonjak le, ahhoz azonban elég, hogy a tendenciaszerű változásokat megfigyeljem a két csoport között.

A kérdés továbbgondolásakor úgy ítélt meg, hogy azok, akiknek még csak egy vagy két gyermekük van, később szintén sokgyermekes családdá válhatnak, de lehetséges, hogy a motivációk szerinti különbségek meg fognak maradni. Ebben az esetben a mögöttes, magyarázó változó nem a gyermekek száma, hanem sokkal inkább az idők során változó ízlés vagy divat lesz. Ez azt jelenti, hogy különböző időszakokban más-más a névdivat, nemcsak a felhasznált névanyag, hanem a névadási motivációk tekintetében is. Ennek ellenőrzésére elvégzem az adatok elemzését a szülők életkora, azaz születési évük szerint is (természetesen mindvégig az előre felvett életkori kategórián belül maradván). Feltételezem, hogy a gyermekvállalások az édesanya életkorát tekintve nem térnek el markánsan egymástól az évek során. Amennyiben tehát a két táblázat hasonló eredményeket fog hozni, azaz ha a fiatalabbak motivációi nagyjából meg fognak egyezni az 1–2 gyerekesek motivációival, a középkorúaké a 3–5, az idősebbeké pedig a 6–10 gyerekesek motivációival, akkor elmondható, hogy divatbeli változással állunk szemben. Ha azonban a két elemzés számottevő eltéréseket mutat, az arra utal, hogy a kevés gyermeket nevelő édesanyák nem azért adnak egy bizonyos tendencia szerint nevet gyermekeiknek, mert fiatalok, hanem mert valamely oknál fogva a kevés gyermekesek névadása eltér a sokgyermekesekétől. Ennek kapcsán megvizsgálom tehát életkor szempontjából is az iménti indokokat. Ebben az esetben gyakorlati szempontból, azaz a rendelkezésemre álló adatok vizsgálata alapján három – az édesanyák születési éve szerinti – életkor-intervallumot vettem fel. A „Fiatalabb” kategóriába soroltam a 20–31 év közötti nőket (azaz az 1972–1983 között születetteket), a „Középkorú”-ba a 32–43 év közöttieket (1960–1971 között születettek), az „Idősebb”-be pedig a 44–54 év közöttieket (1949–1959 között születettek; az életkorok 2003-hoz képest vannak megadva).

Előzetes ismereteim és elgondolásom alapján azt várom, hogy a fiatalabb anyák kevésbé gyakran fognak rokon után nevet választani és lényegesen többször filmszereplők, valamint saját ízlésük után. Elvárásomat arra alapozom, hogy a fiatalabb korosztály feltehetőleg már kevésbé tartja magát a hagyományokhoz, valamint a névzítés, a divat és a nevek elterjedtségének változásai miatt ritkábban fognak manapság már kevésbé jól csengő keresztneveket választani. Arra számítok továbbá, hogy a fiatal anyák csoportja lényegében meg fog egyezni a kevés gyermekes anyák csoportjával, és mivel a gyermekszám szerinti táblázatban jól elkülönül a két említett kategória, az életkor szerinti adatok hasonlóan fognak alakulni. Ugyanilyen egyezésekre számítok a másik két kategória megfeleléseit tekintve is.

	Fiatalabb (20–31 évesek)		Középkorú (32–43 évesek)		Idősebb (44–54 évesek)	
Rokonról	7	26,9%	10	29,4%	12	50%
Filmről	1	3,8%	4	11,8%	1	4,2%
Orvos adta	0	0%	0	0%	3	12,5%
Orvosról	1	3,8%	0	0%	3	12,5%
Vallási ok	0	0%	1	2,9%	0	0%
Tetszett	11	42,3%	16	47%	2	8,3%
Naptár	4	15,4%	3	8,8%	0	0%
Egyéb	2	7,7%	0	0%	3	12,5%
Összesen	26	100%	34	100%	24	100%

3. táblázat: A névadás motivációi az anyák életkora alapján

A táblázat adatainak összehasonlításakor több érdekességet is megfigyelhetünk. A két előzetesen legfontosabbnak gondolt kategória (film és rokon) esetében vehetünk észre számottevő eltéréseket. A fiatal és középkorú anyák kevesebbszer nevezik el fiaikat és lányukat valamely közelebbi vagy távolabbi rokon után. Az esetek száma szerint ez a különbség nagy, de nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az anyák életkor szerinti beosztása során nem ugyanannyi gyerek került a különböző kategóriákba, ezért célszerű a százalékos adatokat figyelembe venni. A rokoni névadás tekintetében a százalékos adatok az első két kategória között nem, a harmadikban azonban az előzőekhez képest nagy eltérést mutatnak. A filmes nevek esetében kevésbé markáns, 8 százalékpontos eltérésről beszélhetünk (4%; 12%; 4%). Az is egyértelműen látszik, hogy mindhárom kategória esetében elkülöníthetünk egy kiemelkedő motivációs okot: a legfiatalabbaknál és a középkorúaknál a tetszést, míg az idősebb édesanyáknál a rokoni névadást. (Arról sajnos nincs adat, hogy vajon a rokoni névadás esetében van-e ízlés befolyásolta választásbeli szabadság a tekintetben, hogy mely rokon nevét viszi tovább a gyermek. Az anya és az apa, valamint a hagyományosnak számító apai nagyapa nevének adásakor biztosan nincs.) Ugyanez számottevő a két másik kategória esetében is, és összességében is elmondható, hogy e két kategória nagymértékben hasonlít egymásra.

A következőkben azt vizsgálom, hogy előzetes kérdésselvetéssel kapcsolatban (azaz: a kategóriák szerinti eltéréseket inkább a kor, amiben élünk, vagy az egy családon belüli gyermekek száma befolyásolja-e) az eredmények hogyan alakulnak. A két táblázat összehasonlításakor jól látszik, hogy a kategóriák szerinti bontás kevésbé – esetenként

egyáltalán nem – fedi egymást. Egyértelmű egyezés két esetben figyelhető meg: rokonról általában az idősebbek és sokgyerekesek, tetszésről pedig a fiatal 1–2 gyermekesek választanak nevet. Az eltérések mégis szembeötlőbbek az egyezéseknél. Mindezek alapján levonható az a következtetés, hogy a gyermekek száma szerinti eltéréseknek a hátterében nem a történelmi kor áll. Természetesen nem zárható ki egyéb mögöttes változók rejtett jelenléte, mint például a szociális helyzeté, azonban ezeket a vizsgálatomban rendelkezésemre álló adatok alapján nem tudom sem megerősíteni, sem cáfolni.

6.3. Eddig nem érintettem még a **második keresztnév** használatának problémakörét. A roma adatközlők esetében nem foglalkozom ezzel a témával részletesen, mivel mindössze öt olyan édesanyával találkoztam, aki esetenként adott második keresztnévet gyermekeinek (13 név). Ezekre a nevekre az jellemző, hogy általában nem az anya adta őket, hanem különböző rokonok, ismerősök. A többi roma családnál – bár minden esetben rákérdeztem – nem találkoztam ezzel a szokással.

6.4. A roma családok megoszlának a szerint, hogy előre eldöntik-e születendő gyermekeik nevét, vagy csak a születés után. Az adatközlők közül tizenegyen minden gyermekük esetében előre, míg kilencen csak a szülés után döntöttek el, mi legyen az újszülött neve. A családok megoszlása a kérdésben közel 50-50%, ami az „előre eldöntők” esetében pontosan 41, míg a „szülés után eldöntők” esetében 43 alkalmat, vagyis gyermeket jelent. Ezekre a szokásokra némileg befolyással van a családban meglévő gyermekek száma, ugyanis általánosságban a kevés gyermeket nevelők nyilatkoztak úgy, hogy már megvolt a név a kórházba menetel előtt. Mivel azonban az édesanyák következetesen minden gyermeküknél megtartották szokásukat (tehát a sokgyermekes felnevelő édesanyák már első gyermekeiknél sem döntöttek előre), az eltérés inkább valamilyen mentalitásbeli különbséget tükrözhet, s független a gyerekek számától.

A gyermekek nevét az esetek nagy többségében (67 eset, 80%) az édesanya adta, ám sokan jelezték a rokonság részéről érkező nyomást egy-egy név kapcsán. Jelentős még az, mikor valamely rokon adja a nevet (11 eset, 13%), illetve mikor a nevet az orvos adja (3 eset, 4%). Ezeken kívül előfordul, hogy az édesapa és az édesanya közösen adja a nevet vagy az apa egyedül (5, illetve 6%-ban). Mindezeket áttekintve mégis általánosítható, hogy a romáknál az édesanyák adják a kisgyermekek nevét.

A gyermek nevének jelentését érintő kérdésre mindössze egy adatközlő jelezte, hogy tudja, azonban kérdésemre, hogy mi a jelentés, már nem tudott felelni.

A névgyakoriság a legtöbb esetben (81%) nem számít a névválasztáskor. Akinél mégis, annál legtöbbször a név ritkasága a vonzó.

A jó hangzás, összecsengés esetében többen nem értették a kérdést, ezért nekik példával kellett megvilágítanom a dolgot. Ez után is csak néhány megkérdezett mondott igent (hat édesanya). Ezt nem tekintem azonban valós eredménynek, mivel megfigyeléseim alapján az adatközlők nem fontolták meg a választ, csupán válaszoltak rá valamit.

7. A ragadványnév-használat. – A következőkben a szakirodalom szerint a romáknál rendkívül gyakori ragadványnevek kérdéskörével foglalkozom. Mint az a vonatkozó tanulmányokból kitűnik, a ragadványnevek sem meghatározásuk, sem rendszerezésük szempontjából nem tekinthetők egységesnek. Ragadványneveken a hivatalos nevek mellett vagy helyett funkcionáló elnevezéseket értem, melyek létrejöttében két számottevő ok

érdemel említést: a megkülönböztetés és az életszerűség. E meghatározás középpontjában a névadás indítéka, valamint érzelmi töltetének semlegessége áll. Saját kutatásom során számos érdekesebbnél érdekesebb, az adatközlők által a ragadványnév címkével ellátott névvel és a hozzájuk kapcsolódó történettel találkoztam. A 84 gyermekből 16 rendelkezik ilyen, esetenként egy gyermek többel is. Álljon itt tehát néhány példa ezekből, kialakulásuk indoklásával együtt: Attila ragadványneve *Molnársanyi*. Azért hívták így, mert nem volt kedvese, Molnár Sanyi pedig a falu agglégénye volt. István a *Pap*, Róbert pedig *Colombó* lett, mivel egyikük pap, másikuk pedig rendőr akart lenni kiskorában. Angéla neve *Epebeteg* lett, mert folyton azt mondogatta, hogy „beteg, beteg”. Roxána ragadványneve *Koca*, *Malacka* és *Palika*, mivel állandóan evett. Tamás azért kapta a *Dzsoki* (*Jockey*) nevet, mert (édesanyja szavait idézve) „olyan rossz volt, mint Dzsoki” a „Dallas” című filmsorozatról. Alexandra szintén a „Dallas” után lett *Szami* (*Samantha*). Itt is volt példa a rokon névadás név továbbvitelére: *Póti*-t az édesapja becézőneve után hívja így a falu. Érdekes eset egy tökéletes névegyezés (teljes hivatalos nevük megegyezik) egy híres néhai énekesrel, akinek művésznevét így a kisfiú is megörökölte ragadványnévként. Vivienne sötétebb bőrszíne miatt a *Brazil* és a *Ronaldinho* nevet ragasztották a társai.

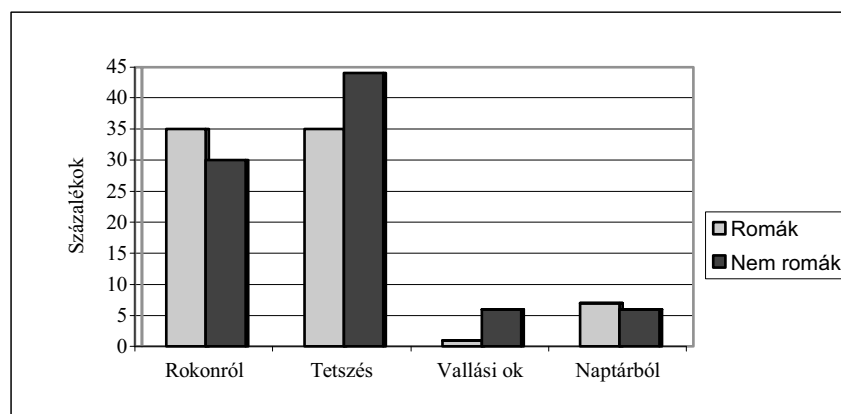
A névadás indítékai szerint tehát a következő típusok fordulnak elő a faluban: a név valamilyen „szavajárási elemből” alakult ki (*Epebeteg*), valamilyen „foglalkozásra vagy jövőbeli, vágyott foglalkozásra utal” (*Pap*, *Colombó*), belső vagy külső tulajdonságot tükröz (*Dzsoki*, *Brazil*), vagy éppen rokon indíttatású (*Póti*).

8. Eredmények, következtetések a roma névadás kapcsán. – Összegezve az eddigieket az mondható el, hogy alaphipotézisem – mely szerint a névátörökítés fontos tényező ugyan, ám feltehetően a vezető szerepet már átvették a filmek és sorozatok népszerű alakjai – megdőlt. A hagyományos, rokon ihletésű névadást alul, míg a modern, média ihlette elkeresztelést túlbecsültem. Az adatok alapján ez utóbbi ugyan feltörekvőben van, de még mindig az előbbi dominál.

9. A roma és nem roma lakosság utónévasági motivációinak összehasonlító vizsgálata. – A kérdések sorrendjében haladva különbségeket és egyezéseket, hasonlóságokat szeretnék felfedezni a két csoport névasági motivációi, valamint a névaság körülményei között. Legelőször az egész vizsgálat legizgalmasabb és egyben fő kérdésével fogok foglalkozni: azzal, hogy vajon eltérnek-e, és ha igen, mennyiben a roma és nem roma családok gyermekeinek névasági motivációi Túristvándiban.

A nem romáknál – a romákra jellemző motivációs indokokkal szemben – a névasági motivációk a következők: a gyermek egy rokon nevét vitte tovább; a szülők ízlése dominált a név választáskor; a gyermek valamilyen hírességről kapta a nevét; a gyermek a valláshoz kapcsolódó nevet kapott; a gyermek nevét a naptárból való válogatás során kapta; a gyermek a szülő vagy egyéb névasó olvasmányélménye alapján kapta a nevét; a gyermek nevének jelentése volt a döntő szempont a név kiválasztásakor. A mindkét csoportban megtalálható indokok a rokon névaság, a tetszés alapján történő névaság, a naptárból való válogatás és a vallási okból történő névaság. A következő diagramon csupán e négy kategória szerint, a két csoportot (roma és nem roma) összehasonlítva látjuk a motivációk megoszlását. Mivel a két csoport elemszáma nem egyezik, a diagram megfelelő oszlopai nem az adatszámok, hanem a saját kategóriához képest vett százalékarányok szerint vannak kialakítva a mintadarabszám különbözőségeiből eredő torzítások elkerülése végett.

Az alábbi diagramról könnyen leolvashatók a két csoport közti eltérések. A nem roma adatközlők száma 25, ez 50 gyereket jelentett, tehát a továbbiakban végig szintén százalékos adatokkal dolgozom. A legszembeötlőbb talán az, hogy a nem romáknál magasabb a tetszés alapján választott nevek aránya, mint a roma etnikumúaknál. Míg a romáknál a teljes roma minta névadásának ez az indok 35%-át teszi ki, addig a nem roma családoknál ugyanez 44%-ot jelent. A rokoni névadás megoszlása éppen fordítva alakul: a romák gyakrabban adnak nevet valamelyik családtagról, mint a nem romák, azonban az eltérés ebben az esetben korántsem olyan jelentős, mint az iménti kategória esetében. Ez a tendencia arra utal, hogy a faluban a roma lakosság körében elevebben él ez a hagyomány, mint a nem romák között. A vallási okból történő névadás – bár mindkét csoportnál jelen van – nem jelentős egyik populációnál sem, míg a naptárból való választás mindkét csoportnál 5% körül mozog. A kölcsönösen meg nem jelenő kategóriákat tekintve észrevehető, hogy a romák nem adnak nevet olvasmányélmény, jelentés és híresség neve alapján, a nem romák viszont, bár elhanyagolható számban, igen (hírességről kapott: 10, olvasmányélmény és jelentés: 2-2 %). A romáknál az esetek túlnyomó többségében, 80%-ban az édesanya egyedül (bár sokszor rokoni nyomásnak engedve) ad nevet. A nem romáknál a legtöbb esetben a szülők közösen döntenek (49%), bár itt is majdnem olyan gyakran, 39%-ban előfordul, hogy az édesanya egyedül választ nevet. Mindkét esetben jelentős, hogy egy rokon javasolja a nevet. Egyetlen olyan kategória fordul elő a romáknál, ami a nem romáknál nem jelenik meg, ez pedig az orvostól eredő névadás volt.

1. diagram: A roma és nem roma adatközlők motivációinak összehasonlítása

A névről való döntés időpontjáról azt lehet megállapítani, hogy a romáknál több olyan esettel találkozhatunk (51%), mikor csak a szülés után találják ki, hogyan hívják a gyereket, ez azonban az anyák számát tekintve éppen fele-fele arányban oszlik meg. A nem romák ezzel szemben 84%-ban már a név tudatában mentek be a kórházba, ami az édesanyákat tekintve 72%-nál következetesen így alakult. Elmondható tehát, hogy a nem romák sokkal inkább előre megfontoltan hoznak döntést arról, hogy mi legyen kisgyermekük neve, míg a romáknál ez a tervezés mintha nem bírna akkora jelentőséggel.

A gyermekek nevének jelentése esetében nagy különbségek figyelhetők meg. A faluban kisebbségben élő etnikum tagjainak körében nem elterjedt a nevek jelentésének felkutatása vagy figyelembevétele, ezzel szemben a többségi lakosság harmadát (34%-át) befolyásolta ez a szempont. A névnek a születés idejében való elterjedtsége sem a roma, sem a nem roma adatközlőknél nem volt befolyásoló tényező. A vezeték- és az utónév együttes kimondása során tapasztalt jó hangzás, összecsengés szempontja a romáknál egyáltalán nem volt mérvadó, a nem romák azonban 56%-ban szem előtt tartották e szempontot.

Előzetes ismereteim alapján arra számítottam, hogy főleg a roma adatközlők körében fogok találkozni valamiféle megkülönböztető névvel, az adatgyűjtés során azonban a nem roma lakosság illetően névadási hajlandóságának is nagy arányú előfordulását tapasztaltam. Véleményem szerint azonban – mint azt már korábban jeleztem – a kétfajta név használati és ismertségi körét tekintve különbözik egymástól, bár jellegükben azonosak. A roma gyermekek 19%-ának van valamilyen ragadványneve; ehhez képest meglepő a nem roma gyermekek körében megfigyelt 34%-os előfordulás. Adataim ez esetben nem tekinthetők relevánsnak, mivel a gyűjtés során sok esetben értetlenséget és egymásnak ellentmondó véleményeket tapasztaltam a kérdéssel kapcsolatban. Feltételezhető tehát, hogy a ténylegesen megjelentnél sokkal több ragadványnev van a faluban.

Második keresztnévvel a romák körében alig találkoztam, a nem romák között azonban a gyermekek 24%-ának két keresztnéve volt. Az ő körükben rokoni és tetszés szerinti motivációs különbségek voltak megfigyelhetők, s a rokoni motiváció volt a domináns.

Hivatkozott irodalom

- Avtv. = 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról. *Magyar Közlöny* 1997. november 29.
- CARVER, CHARLES S.–SCHEIER, MICHAEL F. 2003. *Személyiségpszichológia*. Budapest.
- HAJDÚ MIHÁLY 2003. *Általános és magyar névtan. Személynevek*. Budapest.
- Kisebbségi törvény = 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól. *Magyar Közlöny* 1993. július 22.
- KERTESI GÁBOR – KÉZDI GÁBOR 1998. *A cigány népesség Magyarországon*. Dokumentáció és adattár. Budapest.
- KSH. 2001 = <http://www.nepszamlalas.hu/hun/kotetek>
- MINDÁK CECÍLIA 2006. *A roma és nem roma utónévadás motivációi Túristvándiban (Szinkrón vizsgálat)*. Szakdolgozat. ELTE BTK.
- Nektm. = A kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV. törvény. *Magyar Közlöny* 2005. december 14.
- NEKU = S. DÁVID EMESE szerk. 2004. *Nemzeti és etnikai kisebbségek utónévkönyve*. Budapest.
- RIZSIK JUDIT KATALIN 1998. *A születésről, a keresztelezésről*. A Romológiai Kutatóintézet Közleményei 2. Szekszárd.
- ROSTÁS-FARKAS GYÖRGY – KARSAI ERVIN 1990. *A cigányok hiedelemvilága*. Pécs.
- SZELÉNYI Iván 2001. Szegénység, etnicitás és a szegénység „feminizációja” az átmeneti társadalmakban. *Szociológiai Szemle* 5–12.

MINDÁK CECÍLIA

CECÍLIA MINDÁK, Name giving practices in a Roma ethnic group

This paper discusses the Christian name giving practices of the Roma inhabitants of Túristvándi (a little village in Eastern Hungary). Contrary to some expectations (i.e. in Roma communities a very important factor in name choice is to adopt names of film characters) the Roma inhabitants of the village claim to give the names of their ancestors and relatives (34,5%) or the names they like (34,5%) to their children. The author identifies other influencing factors in name giving practices, e.g. the number of children in the family, the age of the mother, the namer, the date of name choice (planned or spontaneous), the frequency and the meaning of the name, and the harmony of the Christian name and the surname. The author also briefly looks at bynames used often in Roma communities, adding a corpus of spoken language to the analysis.